СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIV. Ч. 92. Джерзи Сіті, Н. Дж., середа, 21. квітня, 1926. VOL. XXXIV. No. 92. Jersey City, N. J., Wednesday, April 21, 1926. THREE CENTS

Америка рішучо відмовляється від участи в женевській конференції.

ВАШИНҐТОН, 18. квітня. — Секретар стейту Келоґ повідомив американського представника в Берні, столиці Швайцарії, що Злучені Держави рішучо не возьмуть участи в конференції держав, яку склику Ліга Народів щодо затвердження американських застережень про приступленнє Америки до світового суду при Лізі Народів.

В сей спосіб американський уряд дав до зрозуміння державам, належачим до Ліґи Народів, що він не думає розглядати з ними своїх застережень. Рівночасно Келоґ пише, що уряд не мае права зміняти становища, яке в сій справі заняв сенат американського конґресу.

БРАК ЗАЦІКАВЛЕННЯ ВИБОРАМИ НЕБЕЗПЕКОЮ ДЛЯ ДЕМОКРАТІЇ.

ВАШИНҐТОН, 18. квітня. — Президент Кулидж виголосив тут з приводу отворення конґресу Дочок Американської Революції промову, в якій він підняв, що народна влада опираеться на двох основах: на зацікавленню публичними справами та послусі супроти закона. Президент вказував, що в Злучених Державах і одно і друге хромае: американський народ законів не слухае, а до виборів не стае коло 50 проц. виборців. Сі появи президент і назвав головними небезпеками для американської демократії.

ЗА ПРОГИБІЦІЮ.

ВАШИНҐТОН, 18. квітня. — Підчас дальших переслухань в справі прогибіції, які ведуться перед субкомітетом сенатового комітету для судових справ, ставали нині яко свідки завзяті прихильники прогибіції. Межи инчими зізнавали: пані Мейбел Вокер Вилебрендт, заступниця начальника прогибіційного уряду, котра ґоворила, що прогибіційний закон переводиться в життя щораз краще, та що при відповідних фондах його буде можна перевести в життя в цілости, та епископ Кенон, котрий говорячи в імени баптиської церкви, домагався признання для прогибіційного уряду більшої суми ґроша на виконуванне прогибіційного закона.

ПОБІДА ПРОТИВНИКІВ ПРОГИБІЦІЇ В СТЕЙТІ НЮ ЙОРК.

ОЛБАНІ, Ню Йорк, 18. квітня. — Противники прогибіції віднесли нині в палаті послів світлу побіду, коли їм удалося по довгій а горячій дебаті поконати прихильників прогибіції та наклонити палату, щоби вона голосувала за відданнем справи прогибіції під народне голосованне в найблизшу осінь.

Сю ухвалу вже давнійше приняв був сенат леґіслятури. З огляду на те, що ґубернатор певно ухвалу підпише, справа прогибіції прийде в осени під голосованне.

ТКАЛЬНИЙ СТРАЙК.

ПАСЕЙК, Ню Джерзі, 18. квітня. — Хоча властителі фабрик розголошували, що страйк ткальних робітників скінчиться сейчас, як лишень вони отворять фабрики, а фабрики нині отворено під скріпленими сторожами, мимо сього страйк не скінчився. До роботи зголосилася всего жмінка скебів.

Тимчасом страйкарі зібралися в недалекім місточку Волинґтоні, щоби там урочисто привитати страйкового провідника Вайсборда, що вийшов з тюрми. Сей у своїй промові закликав робітників видержати в страйку до кінця, але не пускатися на ніякі насильства і заворушення.

Страйковий комітет вислав до Вашинґтону відомого нюйорського адвоката Андермайера, щоби він добився від конґресу ухвали про потребу зарядження конґресового слідства над пасейським страйком. Як відомо, резолюцію за страйковим слідством вніс сенатор Ла Фолет, але проти нього виступае нюджерзький сенатор Едвардс.

ПІРВАННЄ ДІВЧИНИ.

НЮ ЙОРК, 19. квітня. — Осипови Мартуччі, фабрикантови черепяних виробів з Бруклина, пропала без вісти його 9-літна дочка Ема. В кілька годин після її зникнення родині доручено непідписаного листа, в котрім приказано батькови зложити 6,000 долярів викупу; наколиб батьки не схотіли зложити викупу, або повідомили поліцію, дитині грозиться смертю. Родичі повідомили сейчас поліцію, котра відразу визначила до справи 20 полісменів.

НЕБУВАЛИЙ ПОЗОВ ЗА ВІДШКОДОВАННЄ.

НЮ ЙОРК, 19. квітня. — Сими днями буде нюйорський стейтовий суд розглядати небувалий позов за відшкодованне. Як говорить позов, що викликав сю розправу, пізваний Вілiем Вилкинсон запросив на танці в своїм клюбі паню Росел Ґомес. Підчас танців він мав пробувати танцювати танець „Пол Джонс", а не вміючи добре танцювати, звалив свою танцюристку на землю, а впавши відтак на неї, зломав її ногу. Тепер пані Ґомес позиває свого партнера за 50,000 долярів відшкодовання, а її муж за 10,000 долярів відшкодовання.

БОРОТЬБА ЗА ДУШУ.

До дівчини Зіни Поліщук з міста Городно, грубешівського пов. (Холмщина), присватався з села Порицка католик парубок З... Тому, що вона не хотіла йти до костела, парубок Українець — католик рішив навернутися до церкви, бо він охрещений в церкві, а батьки його лише р. 1905 перейшли до костела. Довідавшися про це польський ксьондз в Устилузі пише до батька того парубка офіційного папера з парафіяльною печаткою, переконуючи батька „не ґубіць души свеґо дзецка" женячкою з Українкою. Мало того, ревний душпастир звертається до поліції в надії перешкодити цьому весіллю. Напередодні шлюбу до хати молодої являеться поліціянт з заявою, що шлюб не відбудеться в церкві, бо кавалір Поляк і дівчина мусить іти до костела. Батьки молодої, вперті Українці робили приготовання до весілля. Мало того, до старого священика, що мав давати шлюб, явився теж поліціянт з заявою про перешкоди до шлюбу, але той відповів йому: „Не турбуйся, ми маємо конституцію і я знаю, кого можна, а кого не можна вінчати!"... Шлюб і весілля відбулися пишно і урочисто, як того хотіли молоді.

РІЧНИЦЯ 15. МАРТА В ХАРКОВІ.

Слідом за Шевченковою річницею на Україні помітно була відзначена ще одна річниця, день рішення держав антанти про політичу долю Східної Галичини.

Дня 15. марта в Харкові відбулося кілька масових віч, на яких робилися реферати про історію визвольної боротьби на Західній Україні і теперішнє положення українського населення в Польщі, Румунії і Чехо-Словаччині.

На вічах виступали побіч місцевих промовців також західно-українські політичні еміґранти. Ці останні в своїх промовах клали натиск на те, що доля Західної України залежить від долі Радянської України, а тому вони віддають свої сили на зміцнення і розвиток Радянської України.

ЩЕ ОДНА ПОЛЬСЬКА ШКОЛА З УКРАНСЬКОЇ.

Громадян села Демянова, п. Рогатин, до крайности обурило повідомлення шкільного інспектора в Рогатині, що на підставі шкільного плебісциту з квітня 1925 р. заводиться в Демянові двоязичну школу, бо за українською школою подано 76 декларацій а за польською 23. Те повідомлення є для громадян грім з ясного неба, бо Демянів є чисто українською громадою, де нема ні одного Поляка, котрий би святкував польські свята. Звідки взяв інспектор тих 23 Поляків в Демянові, є правдивим чудом для всіх. Не є чудом хиба тільки для самого інспектора і місцевої учительки Польки, котра шахрувала декларації в користь польської школи.

ПАМЯТНИК ШЕВЧЕНКА В ПОЛТАВІ.

При великому здвизі народу і ріжних делеґацій відбулося дня 13. марта урочисте відкриття в Полтаві памятника Шевченкови, роботи скульптора Кавалерідзе. Памятник по своїй архітектурі уявляе могилу, на якій видніється фіґура поета. Харківське правительство будо репрезентоване на святі членом Раднаркому Шліхтером, який виголосив до народу промову.

В своїй промові Шліхтер між иншим вказав, що Шевченко є не тільки національним ґенієм українського народу, а став також „радянським" ґенієм, ґенієм визволених, розкріпачених робітничо-селянських мас Радянського Союза. „У хвилі відкриття памятника Шевченкови кладемо до його ніг його найкращі думки й сподівання, що їх ми здійснили!"

Далі з привітаннями виступив член президії Всеукраїнської Спілки Незаможних Селян, Одинець, представники робітничих, селянських і громадських орґанізацій та представник війська, який між иншим сказав: „Схиляючи голови перед світлою памятю Шевченка, Червона Армія обіцяє, що виконає до кінця його „Заповіт".

Ці привіти закінчились величавим співом Шевченкового „Заповіту" виконаного величезним хором, в супроводі кількох оркестр, всією многотисячною товпою народу, яка була згромаджена коло місця памятника і в прилягаючих улицях.

ЩОСЬ ЯК У ЛЬВОВІ.

З ужгородської „Карпатської Правди" (ч. 11) довідуємося, що чеська цензура в Ужгороді не далеко відбігла від своєї польської посестри у Львові. А саме, як у Львові, так і там цензура сильно процензурувала промову п. Ґренджи-Донського на Шевченківському концерті з 12. м. м. і таксамо як у Львові, де з тексту одної співаної пісні сперкнено кілька місць, зроблено й там, забороняючи співати відому строфу „Заповіту" Шевченка": „Поховайте та вставайте"... Це дійсно скандал, що чеська поліція забороняє співати те, чого не відважувався ніколи заборонять навіть царський уряд".

СТРАШНА ПОДІЯ.

Страшна подія скоїлася у Комарні. Господар Владислав Мігулька замордував в ночі свою жінку і трох синів, а після того сам себе тяжко поранив. Мігульку, який доконав цього здається у шалі, відвезено до вязничого шпиталю в Самборі. Четвертий син спасся завдяки тому, що тої ночі не спав у кімнаті.

СПРОНЕВІРЕННЯ В САМІМ МІНІСТЕРСТВІ ВІЙНИ.

В господарчій комісії військового міністерства в Польщі викрито великі грошові спроневірення, яких допустилися польські старшини, члени цеї комісії.

УКРАЇНСЬКА ОПЕРА У КИЇВІ.

Новиною київського театрального сезону є вистава Лисенківської опери „Енеїда", виконаної Товариством „Музична Драма ім. Лисенка".

Рецензент „Пролетарської Правди" між иншим підкреслює, що це є перша за революції постановка у Київі української опери, се зн. опери на українську тему, з українською музикою.

Торкаючись побічно Харківського оперного театру, рецензент говорить, що це опера не українська, тільки українізована, бо виставляє чужі річи, в перекладі на українську мову.

Київська „Музична Драма ім. Лисенка" поставила собі за ціль утворити українську, національну оперету. Для цього вона використовує надбання старої української музики, що заховує в собі елементи української музичної культури і послуґується українськими артистичними музичними силами, як творцями українського національного мистецтва.

СТАН НАРОДНЬОГО ШКІЛЬНИЦТВА.

Стан народнього шкільництва на Україні по останнім статистичним відомостям представляється так: Кількість шкіл зросла з 14. 900 в минулому році до 17.158 в цім році. Ці школи охоплюють 1,776.000 дітей, що становить 54 проц. дітей шкільного віку. Видатки на народнє шкільництво виносили минулого року 15 міл. 800 тисяч карб. цього року вони досягають 25 і пів міліонів карбованців.

Всі шкільні помешкання майже визискано. Щоб охопити школою всіх дітей шкільного віку для цього, треба би будувати багато нових шкільних приміщень, не рахуючи инших видатків, получених з поширенням шкільної мережі. Уложений пятилітній плян заведення загальної освіти, це зн. охоплення всеї дітвори школами, вимагає 200 міліонів річних видатків, отже ледво чи може бути здійснений.

ТРИ РОЗСТРІЛИ.

В Барановичах відбувся наглий суд над пятьма бандитами, що доконали нападу на автобус коло Сінявки. Трох обжалованих засуджено на смерть. Польський президент їх не помилував. Усіх розстріляно.

ДЕМОНСТРАЦІЇ В ПОЛЬСЬКІМ СОЙМІ.

Премієр Скшинські виголосив у соймі промову у справі льокарнських договорів. Підчас його промови посли національних меншостей, а головно українські, счинили бурливу демонстрацію. Чути було оклики до Скшинського, що він не додержав слова, де український університет, де політична амнестія і т. д. У соймі панував такий крик, що маршалок був змушений перервати засідання.

Тій „нараді" приглядалися з льож чужинні диплъомати і представники.

Папа забороняє мексиканським епископам і духовенству мішатися до політики.

РИМ, 19. квітня. — Сьогодня проголошено апостольське письмо папи Пія до католицьких епископів в Мексико, в якім папа протестує проти тих заряджень мексиканського уряду, якими покривджено католицьких священників і вірних.

Щоби привернути спокій і відвернути від католиків ненависть задля їх політичної акції, забороняє папа всім епископам і священникам бути членами якихнебудь політичних партій, або писати артикули до політичних журналів. Католикам забороняє папа творити якунебудь політичну партію під іменем „католицька".

Поза тим можуть всі католики виповнювати те все, що їм прислугує з титулу їх горожанських прав.

ТРИДНЕВА ПЕРЕРВА В ПЕРЕГОВОРАХ РИФІВ З ФРАНЦУЗАМИ.

УДИДА, Марокко, 19. квітня. — В мирових переговорах наступила перерва, яка буде тревати три дні.

В тім часі відбудуться францусько-еспанські конференції, які мають довести до повного порозуміння Французів з Еспанцями. Ходить тут о прогнання Абд-ель-Кріма з землі Рифів, що до чого нема ще певної згоди.

Не можна рівнож предбачити, що рішить Абд-ель-Крім. Деякі думають, що Абд-ель-Крім не погодиться на ті три точки: негайна виміна бранців, посунення взад боевої лінії і його прогнанне з рифської землі.

КАЙО ГОТОВ СТАТИ ПРЕМІЄРОМ ФРАНЦІЇ.

ПАРИЖ, 19. квітня. — Промова, яку виголосив Кайо в неділю в Шампанії зробила дуже добре враження в сенаті і парляменті.

Загально думають, що теперішне правительство Бріянда не видержить крізи і буде мусіло уступити. Кайо буде тоді премієром.

ПЕРЕТ НЕ ТРАТИТЬ НАДІЇ НА ПОПРАВУ ВІДНОСИН В ФРАНЦІЇ.

ПАРИЖ, 19. квітня. — Французький міністер фінансів Перет заявив сегодня перед 800 членами Міжнародного Союза Готелярів, що в Франції йде рішучо і скоро до лучшого.

Американській делеґації передав він запевнення, що Франція сплатить свої довги до цента. Буджет вже зрівноважений, а датки на фонд національної оборони впливають щедро. Це дозволяє Франції глядіти бодро в майбутне.

НІМЕЦЬКИЙ КАБІНЕТ ЗАБЕЗПЕЧУЄ ПРИВАТНУ ВЛАСНІСТЬ КАЙЗЕРА І ЙОГО РОДИНИ.

БЕРЛІН, 16. квітня. — Кабінет канцлера Лютра заявив, що приватна власність бувшого німецького кайзера і його родини мусить бути забезпечена в тій самій мірі як власність кождого другого горожанина.

Таке становище займае народна партія, що творить головну підпору уряду.

Демократична партія, соціялісти, радикали і комуністи противні тому рішенню. Домагаються судового рішення в тій справі або переведення загально-народного голосовання.

МЕКСИКАНЦІ ЗВУТЬ ҐІНДЕНБУРҐА ДРУГИМ ВАШІНҐТОНОМ.

ПОТСДАМ, Німеччина, 16. квітня. — Ґрупа Мексиканців оглядала тут історичний замок. Були вони заразом гістьми пруського уряду.

Мексиканець Германдез підносячи тоаст на здоровле президента Німеччини Гінденбурґа ,сказав: Прийде час, коли про Гінденбурґа будуть так говорити як про Вашінґтона: перший в війні, перший підчас мира і перший в серцях народу.

ПРИЙДУТЬ ЩЕ ГІРШІ ЧАСИ ДЛЯ ФРАНЦІЇ.

ПАРИЖ, 18. квітня. — В своїй промові, яку виголосив в Шампанії бувший французький міністер Кайо, зазначив він, що мимо того, що буджет усталений, франк буде ще падав далі, доки Франція не переможе цілковито крізи.

З економічної катастрофи зможе вона вийти тільки дорогою заграничних позичок. Тому треба собі ясно здавати справу з того важного положення і щадити, працювати та старатися добути собі довіре в заграниці.

ТАКИ ВІДШУКАЛИ ПРОПАВШОГО ЛЕТУНА ЕСТЕВЕЗА.

КАЇРО, 18. квітня. — Анґлійський летун Коґгил віднайшов капітана Естевеза, який пропав в сирійській пустині.

Естевезе лежить тепер в шпиталю в Амман.

КАРАЮТЬ ЗА НАДУЖИТТЯ ПРИ ПРОДАЖІ МОЛОКА.

ВІДЕНЬ, 18. квітня. — Франка Гуфнаґля, одного з найбільших доставців молока, засуджено на 18 місяців тюрми за те, що продавав як повне молоко те, з якого збирав машинами сметанку. Смак сметанки додавав він до молока штучно при допомозі екстрату з волового лою.

Рівнож покарано тюрмою ще й других торговців молоком за подібні надужиття.

БОЛЬШЕВИЦЬКА ПОГОНЯ ЗА СКАРБАМИ.

Москва дальше піддержує зацікавлення до себе. Не стало вже в Москві цікавих подій та стремлінь, від коли большевицький уряд ріжними викрутасами став завертати до капіталізму то почали пускати з Москви найріжнійші сензаційні вістки. Одного гарного дня відкрито якісь великі збірники книг, другого вовки зіли богато людий, третого відкрито нечувані природні богацтва вугля, четвертого відкрито скарбницю царя Івана Грізного, а в ній більше дорогоцінностий, як в цілому світі. Наконець телеграфують, що московський уряд висилає спеціяльну виправу в степи Туркестану шукати в курганах за казочними маґазинами дорогоцінностий, які там мали зложити наперед македонсько-ґрецький король Олександер, а відтак великий монґольський подвижник Тамерлян. Виправа дістала приказ ритися в курганах, якими вкритий цілий Туркестан. Большевицький уряд не сумнівається, що йому вдасться сі скарби відкрити.

Що такі виправи можуть справді відкрити щось вартісного, се можна легко допустити. В курганах і могилах певно заховано досі богато річий, важних для пізнання давнини. Та большевицький уряд не про се видно говорить. Він говорить про відкритте скарбів. Се власне є цікавою появою для пізнання стану большевицької душі. Сей факт показує на страшну потребу готового гроша. Думки, надії, мрії про фантастичні скарби появляються у людий тоді, коли вони з одного боку гроша дуже потребують, а з другого боку сих гроший роздобути не можуть, або, що найменче, відчувають, що їх добути не можуть. Власне для сього сі большевицькі фантазії такі цікаві. Вони показують, що большевицький уряд відчуває свою повну фінансову руїну та свою повну неміч зарадити її звичайними, нормальними способами.

Від початку свого істновання большевицький уряд, який голосив комуністичний суспільний лад, майже не творив ніякого добра, а споживав лишень те, яке натворив той суспільний лад, який большевизм намагався звалити. Виссавши з Московщини все, що там нагромадив капіталізм, большевизм кинувся на Україну, та загарбав українське добро. Добувши назад майже всі збунтовані провінції царської імперії, большевики стали продавати за готівку природні богацтва тих країв: азербайжанську нафту, український вуголь, зелізо й манґан. Скоро проїли й се. Дещо капнуло їм від заграничних капіталістів з продажі концесій на вироби товарів на російський ринок. Коли й се минулося, взялася большевиків страшна розпука: комунізм, видно було, нового творити не міг, ба й наворот до старого нічому не поможе, бо комунізм повищив фабрики, та наряддя до капіталістичного виробу добра.

Взялася їх розпука, з якої вродилася фантазія: пошукати за скарбами, закопаними в землю давними завойовниками світа. Фантазія свідчить основно про повну зневіру большевицького уряду в можливість добути господарських вартостий дорогою праці й економічної орґанізації.

НЮ ЙОРК.

„Со страхом і трепетом" вимовляємо то слово. Цеж приходиться говорити про новочасний Вавилон. А ми про нього навіть не хотіли би говорити. Нам ходить о зовсім иншу справу. Ми хотілиб торкнутися тільки нюйорсько-українського Вавилону. Правда, що його ще тяжко змалювати як правдивий старий Вавилон, тому ми навіть не беремося до цего завдання. Ми попробуємо тільки діткнутися цеї справи і то посередно.

Відома польська письменниця і редакторка Хшановска, яка працює в Америці над обєднаннем польської еміґрації, коли згадує про Польську Раду Суспільної Опіки, кидає на адресу Ню Йорку такі слова:

Дивним видається, що тут в Ню Йорку так мало інтересується польський загал навіть такою орґанізацією, що має сцементувати польську суспільність на еміґрації. Дивним видається, що в тім Ню Йорку, де життє не то горить а кипить, трактують ту так велику справу холодно. Що це за причина, що тут панує така безчинність. Чи тутешня Польонія вже так заскорузла, що її вже до нічого рушити ні запалити не можна. Чи може вже так розбита і розторощена, що боїться навіть можливости якогось національного обєднання. Чи вже затратила всяке почуття народної карности і потреби підпорядкування себе загальній справі. А прецінь кождий Поляк повинен памятати на те, що одинцем і без опертя можуть ходити хиба самовбійці. Робім щось, гуртуймося, лучімся і будуймо сильну гать на забезпечення нашого тут істнования. І то будуймо скоро, поки ще ґрунт під ногами, бо готова прірватися занедбана слаба гать, а тоді то всьо холодне, мертве, інертне, що тільки сварню мало на тямці, пропаде без сліду. Робім порядок довкола себе,щоби сильною волею, ділом і думкою вицементувати підвалини під тривкий національний обеліск.

Таке пишуть Поляки про свій польський Ню Йорк. Той самий Ню Йорк,що повинен бути і метрополією всього українського життя в Америці. Що він нею не є, того мабуть ніхто не заперечить. І чи ми не повинні старатися і стреміти до цего, щоби він таки став правдивою українською метрополією. Ню Йорк має найбільш численну українську еміґрацію. Має рівнож і потрібні духові сили, які повинні і можуть зробити з Ню Йорку правдивий український, культурний, економічний і товариський центр.

Це треба мати на увазі. А при тім не треба забувати на те, що через скристалізований і відроджений Ню Йорк зможемо рушити і другі наші центри, в яких ще більш кволе життя чим в Ню Йорку. Відродження наших центрів в Америці повинно отже наступити з Ню Йорку. Натякаючи на те, що сказала про польський Ню Йорк визначна польська письменниця, хочемо піднести, що в тих її словах є богато дечого такого, що можна живцем перенести і на наш ґрунт. Поляки бачать лихо і беруться за роботу, щоби його зарання усунути. Не зашкодить і нам піти тою розумною дорогою.

ЗМІНА АДРЕСИ ОБЄДНАННЯ:

ПИСЬМА І ГРОШІ ДО ОБЄДНАННЯ НАЛЕЖИТЬ ПОСИЛАТИ ВІД ДНЯ 1-го КВІТНЯ 1926 Р. НА ТАКУ АДРЕСУ:

OBYEDNANYE, P. O. BOX 411, PHILADELPHIA, PA.

ВІСТИ З УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ.

(За Бюлетином Укр. Секції Союза Загр. Кореспп. Робітничої Преси).

ПРОТЕСТАЦІЙНІ ВІЧА В ДЕНЬ 14. БЕРЕЗНЯ.

В 3-тю річницю признання радою амбасадорів Сх. Галичини Польщі, відбулися по містах України, де тільки живуть еміґранти з Західної України протестаційні збори. На зборах у Харкові промовляли Щраг і Вітик. В ухвалених резолюціях підноситься голос протесту проти імперіялізму шляхетської Польщі, надсилають привіт робітничо-селянським масам Західньої України та заявляють, що з боку радянської трудящої інтеліґенції — брати Галичане завжди матимуть братерську підтримку. На кінці в резолюції закликається всю трудящу інтеліґенцію розірваних українських земель до активної боротьби за економічне і національне визволення цілого українського народу.

ДЕРУСИФІКАЦІЯ.

Харківський окрвиконком доручив всім своїм інспектурам та відділам провадити на далі все своє листування виключно українською мовою. Письма, що надсилатимуться до окрвиконкому російською мовою, повертати меться без розгляду їх.

Проведення національної політики в профсоюзах. На конференції центральних управ Профсоюзів рішено перевести перепись усіх робітників для виясненння їх мови і національного складу профсоюзів. Рівночасно вирішено орґанізувати комісії по проведенню нац. політики. Комісії повинні розробити ряд конкретних мір що до проведення національної політики в кожнім союзі окремо.

Пленум окрвиконкома в **Одесі** постановив, що вивчення української мови входить в партійні обовязки. Іґнорування української мови буде розглядатися як нарушення партійної дисципліни і директив партії. Розроблюється також плян постепенної українізації місцевої преси. В міську раду рішено посилати партійців, що знають українську мову. Центральна Комісія по українізації запропонувала південно-рудному трестови звільнити в семидневний час тих чотирьох технічних урядовців, які були приняті вже по тому, як було розпорядження принимати на службу лише тих, що знають українську мову. Є підсумки українізації установ у Харкові та окрузі. Провірено 81 установ з 5.853 співробітниками. По іспитах віднесено з цього числа співробітників до першої катеґорії 429 чоловіка (7.33%), до другої 2.074 (34.43%), до третьої 3.233 (55.24%). Не складало іспитів 81 чоловіка — фахівців.

По районах округи перевірено знання української мови 1.245 чоловіка; із них 554 чоловіка віднесено до першої катеґорії, 478 — до другої і 211 — до третьої катеґорії.

До лютого цього року листування в усіх окружних установах провадилось українською мовою на 80%, до 1-го березня відсоток цей збільшився до 90%. 10% неукраїнізовано листування установ припадає головним чином на доклади та відчити, що їх роблять відповідальні співробітники, яким дано відстрочку у вивченні української мови до 1-го липня ц. р. При переведенні самої мови листування виявилося, що українська мова його є майже неграмотна, як з боку стилістики, так і граматики. Це можна пояснити тим, що ще залишилось велике число співробітників, яких віднесено до третьої катеґорії в знаннях української мови, а також браком словників, особливо технічного характеру.

Справа українізації у шкільних установах є троха гірша через те, що майже ввесь педаґоґічний персонал не знає української мови. Слід зазначити ще, що богато установ до цього часу не заснувало у себе курсів української мови, виправдуючись тим, що нема відповідних на це коштів. Це торкається особливо установ Інспектури здоровля.

УЧАСТЬ УКРАЇНИ В ПРОДУКЦІЇ СРСР.

З промови, яку держав голова Укрдержпляну на зїзді головдержплянів довідуємося, що УСРР дає 28% загального союзного валового збору хліба, біля 80% цукру, 81% вугілля, 65% залізної руди.

НЕВИКОРИСТАНІ БОГАЦТВА УКРАЇНИ.

У звязку з розширенням української промисловости відбулося засідання Ленінградської Академії Наук посвячене вияснненню питання, які поклади є на Україні. Комісія вислухала ряд докладів ґеольоґів і ґеофізиків, котрі повідомили, що в районі, де проводились досліди від Криворіжжя до Бердянська находяться певно багаті поклади марганця, залізної руди й инших мінералів. Комісія затвердила докладний плян будучих дослідних робіт. На всій указаній території, площею 25.000 кв. верств мають бути перепроваджені магнетнометричні і сейсмоґрафічні досвіди.

КУЛЬТУРНІ ЗВЯЗКИ ЗАКОРДОНУ З УКРАЇНОЮ.

Українська Академія Наук одержала пропозицію від Академії Наук у Відні утворити постійний науковий звязок і налагодити обмін виданнями. Таку саму пропозицію одержано з Праги від державного ґеофізичного інституту в ЧСР. Встановлено також звязок та обмін наук. виданнями з найбільшим у світі британським музеєм (у Лондоні) та університетами у Варшаві та Люблянї (півд. Славія). Рівнож одержано в Київі листа, що основане в Бельґії (Брюсель) товариство зближення з С. Р. С. Р. має намір встановити також культурні звязки з Україною. Обраний недавно за члена Укр. Ак. Наук норвезький професор Стомер, надіслав на адресу Академії листа, де він висловлює подяку за обрання та обіцює підтримувати звязок з Академією і брати участь в її науковій роботі. Бібліотека руського нар. Інституту (Народний Дім у Львові) звернулася до УАН в справі обміни книжок, якої з 1914 року не було. Бібліотека має 150.000 томів.

РОЗВИТОК МИСТЕЦТВА.

Тепер на Україні є 10 великих державних українських театрів: у Харкові, в Київі, Одесі, Донбасі, Винниці, Чернигові та Катеринославі. На черзі стоїть орґанізація двох великих українських оперних театрів — у Київі і Одесі та театру сатири в Харкові. Недавно відбудований одеський оперний театр, один із найкращих в Европі, використають під велике українське оперне підприємство. Утворено рівнож державну капелю Кобзарів. Крім того велику культурну роботу, що до зберігання та популяризації української народньої пісні проводять державні хори: „Капеля", „Рух" і „Хор ім. Леонтовича". Цього року кращі українські театри зроблять гастрольні подорожі до Білорусі, Ленінграду, Москви і на Кубань. Намічено організувати українську фільгармонію. Основним завданням українського мистецтва зараз є розвивати взаємний обмін театральними силами та досягненнями між Україною, Европою та Америкою. Цього року український уряд більше ніж потроїв свої асиґнування на українську театральну справу. Асиґнування ці перевисшають 800.000 карб. На той рік практично поставлять справу з утворенням селянського театру на Україні.

ШЕВЧЕНКІВСЬКЕ СВЯТО.

Радянські і громадські установи та орґанізації доложили цього року всіх старань, щоби в 112 роковини народження Шевченка обзнайомити з його творчістю й значінням широкі маси. По всіх клюбах і сельбудах улаштовано спеціяльні вечірки. По всіх школах соцвиху відбулися ранки присвячені Шевченкові. По заводах і фабриках видано з нагоди свят стінні ґазети. 12. березня відбулося в Полтаві урочисте відслонення Шевченкового памятника; на святі тім промовляв від уряду член Ради Наркому Шліхтер. З тої нагоди полтавський пролетарський Музей виготовив Шевченкову виставу. В Київі в УАН. відбулося в той день прилюдне засідання посвячене памяти Т. Шевченка з таким порядком дня: 1) Акад. С. Єфремов — Шевченко і Гоголь; 2) Новицький — Шевченкова конфірмація 1847 р.; 3) Філіпович — Коцюбинський і Шевченко. Секція робітників преси устроїла Шевченківську вечірку. Театр „Березіль" виставив інсценировану поему Шевченка „Гайдамаки". В Харкові влаштували свято робітники освіти. Головнаука взялася до орґанізації Всеукраїнського Інституту Шевченкознавства, де докладно вивчатимуть Шевченкові твори і його творчість. Інститут орґанізують за типом „Пушкинського Будинку" в Ленінграді. При Інституті мають орґанізувати Музей ім. Шевченка, де зберуть усі історичні архивні матеріяли, що торкаються життя й творчости Шевченка. В Київі знайдено вже рідкі фотоґрафії Шевченка до і після заслання, що зроблені в Київі. Знайдено також дуже рідкий старовинний примірник книги „Вінок Т. Шевченку," де вміщено вірші українською, польською та білоруською мовами.

В Одесі була в Шевченківський день виставлена масова інсцинізровка поеми „Іван Гус", а український театр ім. Шевченка устроїв урочисті сходини, на яких Гордієвський прочитав реферат о творчости Шевченка. Кінофабрика в Одесі закінчує величавий фільм „Тарас Шевченко".

КІНОФІКАЦІЯ СЕЛА.

Всеукраїнське фотокіно управління купило за кордоном 600 кіноапаратів і 200 електр. стацій для села. В січні і в лютому вже одержано і розподілено 190 кіноапаратів і 30 електростанцій. У березні одержать з-за кордону нову партію в 150 кіноапаратів і 40 електростанцій. У квітні і травні одержать 250 апаратів і 30 електростанцій.

СОЦІЯЛЬНО ПОБУТОВИЙ МУЗЕЙ В КАТЕРИНОСЛАВІ.

Соціяльно побутовий музей в Катеринославі буде оснований і складений з експонатів природи Катеринославщини, її виробничих можливостей, побуту, старовини й мистецтва.

ПЛАЧЕ МАТИ, ПЛАЧЕ.

На могилі ворон краче,
А за сином мати плаче.
Плаче мати і ридає,
Свого сина виглядає.
Не плач, мамо, не ридай,
Дармо сліз не проливай.
Син твій взяв собі жіночку
В чистім поли могилочку
Возьми, мати, піску в жменю,
Розсій, розсій по каменю:
Очеретом накриваймо,
Слізоньками підливаймо.
Як той пісок рідко зійде,
Тоді син твій назад прийде.

Катерина Пилатюк.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодинокі число [illegible]	
One year	$ 7.00	На рік	[illegible]
Six months	$ 3.75	На пів року	[illegible]
Three months	$ 2.00	На три місяці	[illegible]
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ПІЗНАЙМО ПРАВДУ.

(З часопису „Новий Час").

В наслідок дуже хитрої політики Чехів (їх й прозивають славянськими жидами) серед українського громадянства західних земель закорінилося переконання, що Чехи — це найбільші наші приятелі.

Ми вже не раз і не два демаскували чеський фалш, а „Заграва" за те саме удостоїлася була навіть замкнення для себе чеської границі. Бо Чехи дуже не люблять, як про них писати правду.

В чому заключається хитрість чеської політики? А от в чому. Чехи не гірше Поляків і Румунів змагають до чехізації Підкарпатської України, яку нібито взяли в тимчасову опіку, доки не створиться українська держава, якій Чехи зразу Підк. Україну передадуть. Очевидно, що Чехи свідомі того, що українська держава скорше чи пізнійше таки упімнеться о ту українську землю, а як по мирному не піде, то й силою візьме її з під чеської опіки.

Щоби до цього не допустити, чеські опікуни використовують тимчасову слабість української нації і дуже поспішно змагають до цілковитої чехізації Підк. України. Кольонізують її чеськими леґіонерами, уряди перемінюють на чеські, а часть української території прилучили до Словаччини, щоби й Словаки помогли в уничтоженню українства.

Щоби та робота краще їм йшла, Чехи сильно попирають кацапів і підсичують українсько-кацапську боротьбу. Знають вони добре, що як між собою Українці будуть битися, то не будуть вони мати сили боронитися проти чеської навали.

Для Підкарпатської України істнує окремий статут. Підкарпатчина мала дістати територіяльну автономію і свій окремий сойм. Та Чехи і не думають про виконання своїх зобовязань, вони тільки чехізують, щоб не було за пізно.

А рівночасно із дикою і нелюдською політикою на Підкарпаттю ведуть Чехи ніби то українофільську політику в Празі. В Празі вдають Чехи великих наших приятелів, утримують укр. університет, господарську академію і т. п. Але це тільки інтерес, а не любов до нас спонукує Чехів до того. Не дурно їх жидами звуть. Їх інтерес ось який: якщо ми, думають Чехи, будемо попирати Українців (з Великої України і західних земель) в Празі, то тоді вони не будуть мішатися до нашої політики на Підкарпаттю, не будуть по світу кричати про нікчемну чеську політику, а світ буде переконаний, що Українці не тільки вдоволені, але й вдячні Чехам за їхню політику. Таку і тільки ту мету має чеська політика гласкання Українців у чеській Празі.

Зовсім інакшу політику ведуть Чехи супроти галицьких Українців на Підкарпаттю. Там їх не гласкають, ні. Там вони поза законом. Всіма способами стараються Чехи виполошити із Підкарпаття гал. Українців через те тільки, що вони ведуть серед тамошних Українців культурну роботу, помагають своїм братам пізнати правду.

Виполошують їх при помочи шикан, переслідувань, позбавлювань можности заробітку і врешті врешт по останній моді — прицілюючи до них тавро комунізму. Бо на тому конику найлекше їздити. А як не йде по доброму, як галицьких еміґрантів не виполошують ніякі шикани і вони далі вчать пізнавати правду своїх братів, тоді чеський чобіт, негірше від инших, брутально усуває геть невигідних культурних діячів.

Останніми часами сталося таке з др. Ільком Цьоканом, був. окружним командантом Золочева і Тернополя і головним інтендантом УГА. Він був одним із тих нечисленних, що працював невтомно над культурним і економічним піднесенням Підкарпатської України і через те став сіллю в оці чеських кольонізаторів. Дня 17. лютня дістав він приказ — продовж 24-ох годин виїхати з чеської держави. І тільки рішучі заходи посла Волошина і других громадян зуміли здержати виконання цього цікавого наказу.

Історія з др. Цьоканом не перша і певно не остання. Вона тільки найкраще ілюструє цей чобіт, під яким живе Підкарпатська Україна. Чехи сміло можуть йти в заводи зі своїми сусідами з усіх сторін світа.

Найвисший час, щоби ми пізнали суть чеської політики супроти Українців не окулярами громадського чи иншого Комітету в Празі, а на підставі дійсности на землях Підкарпатської України.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ

Детройт, Міш. Т. Михальчук. Як що не було поміщене так ми не одержали. Перешліть спис щераз, а певно оголосимо.

Мінеаполіс, Мінн. Н. Кіт. Допись з 1-го падолиста попала до нас допервa тепер. Дуже жалуємо, що через спізнення не можемо її тепер друкувати.

Монака, Па. П. М. Ваш запит не надається до друку. Це більш приватна справа.

Клівленд, О. І. С. Поезія надто зближена до відомої поеми „Русин-вояк", тому не можемо друкувати.

Вустер, Мас. Ілія Шкварок. Приповідають, що кождий судить по собі. Мабуть у Вашій голові сидить те, чого не було в статті про Цепляка. Ви навіть не зрозуміли сути, тому годі з Вами вести якунебудь дискусію.

ПОЗІР! ФИЛАДЕЛФІЙЦІ І ОКОЛИЦЯ! ПОЗІР!

Заходом відділів У. Н. Союза з Филаделфії при вспівучасти дооколичних відділів

— відбудесь —

ЮВИЛЕЙНЕ СВЯТО

З НАГОДИ

30-ЛІТНОЇ РІЧНИЦІ ІСТНОВАННЯ У. Н. СОЮЗА

в неділю 25-го квітня 1926 р.

В УКРАЇНСЬКІЙ ГАЛИ,

849 Н. Франклін ул., Філадельфія, Па.

В програму свята входить панахида за померших членів У. Н. Союза, яка відбудеться о год. 5-ій і концерт, який відбудеся о год. 7-ій вечером.

Всі члени відділів У. Н. Союза обовязані явитися на галі вже о год. 4-ій пополудни враз з відзнаками і прапорами. З галі всі удадуться походом до укр. кат. катедри на панахиду. По панахиді вернуться всі члени до галі на концерт.

Проситься всіх членів та всіх філаделфійських та дооколичних громадян прибути численно на се свято та своєю присутністю звеличати 30-ний ювилей найстаршої української організації в Америці.

В концерті беруть участь співаки бувшого хору О. Кошиця та другі визначні наші артисти

ВСТУП ДЛЯ ВСІХ ВІЛЬНИЙ.

КОМІТЕТ СВЯТА.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ЯК МИ ПОМАГАЄМО СТАРОМУ КРАЄВИ.

ІРІ, ПА.

Коляда на Рідну Школу.

На Рідну Школу заколядовано $8.25. — Колядою проводив Іван Пеленський.

Коляду зложили по $1.00: Ева Гаврилів, Йосиф Вітковський, В. Гаврилів, Ф. Салайчук, І. Лихач, І. Паробій, Іван Пеленський, А. Пеленський; по 25 ц.: Н. Вудецкі.

Коляду вислано до Обеднання.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Коляда на поміч українській сирітській захоронці в Снятині і околиці.

З нагоди сегорічних Різдвяних Свят Михайло, Іван і Дмитро Виноградники, Мартин Вишньовський і Валерій Кранковський заколядували 53 долярів для Захоронки Сиріт вріднім містечку Снятині, Галичина. Коляду зложили слідуючі: Йосиф Ковердович 6 долярів; Семен Яремчук і його гості 2 дол. 25 центів; Валерій Кранковський, Дмитро, Михайло і Іван Виноградники, Мих. Миронюк, Стефан Снігур, І. Медвідь, Онуфрій Секрета, Николай Семчук, Іван Лакуста, Ілія Пуздряк, Ілія Дутчак, Володимир Зіньковський, Софія Кузишин по 2 дол.; Мартин Вишньовський, Данило Ґроховський, Мих. Джуґала, Филип Литвинишин, Петро Борщовський, Йосиф Ґузар, Антін Волошин, Филип Вишньовський, Петро Котапскі, Ник. Домбровський, Дм. Ковальчук, Федор Пашковський, Василь Одиньскі, Микита Ґула, Іван Мілікарик, Ник. Кіцул по 1 долярови.; Ів. Височевський, Мих. Тероґій, Гр. Микитка по 50 центів; Франко Гарґульо 25 центів.

З нагоди Богоявленія: Михайло, Іван, і Дмитро Виноградники, Йосиф Ковердович, і Семен Ярий (український погребник) заколядували 26 долярів на тусаму ціль. Коляду зложили слідуючі: Григорій Гриник 5 долярів; Іляріян Головчак 3 дол.; Ник. Остафійчук, Петро Янківський, Мих. Гунька, Семен Ярий, по 2 дол.; Ів. Гаврилко, Гр. Брославський, Гнат Ґячук, Анастазія Назар, Теодор Сірко, Стефан Юник, Іван Ярий по 1 дол.; Кирило Бойчук, Ів. Зелений, Петро Пясто, Григорій Кулик по 50 центів. Разом заколядували 79 долярів. З повисшої суми вислано дня 21. січня с. р. на руки о. Ілії Оренчука, голови Української Захоронки в Снятині 76 долярів, а оставших 3 доляри зістали заплачені за пересилку грощий.

Всім жертводавцям як найщирійща подяка.

За комітет збірки

Колядники.

МІННЕАПОЛІС, МІНН.

Збірка на голодуючих.

Підчас свята 1-го падолиста, яке відсвятковано в церковній галі при ґрек. кат. церкві зложили на голодних:

По $2.00: Н. Мандзин, О. Козак, І. Шміґановський; по $1.25: Ф. Дюк, Ст. Друк; по $1.00: Т. Мамчук, Йос. Ґреськів, М. Хас, В. Сопотюк, Ф. Пікула, Т. Садовська, П. Бутрин, Н. Гусак, Н. Сухорович, О. Д. Кришка, М. Канюк, В. Рефцьо, Н. Бойко, П. Угриньчук, К. Сокіл, Р. Бачинський, Н. Кікта, Р. Пех, М. Кіт, Т. Кіш, Н. Стельмащук, Маньдіюк, А. Денис, Ів. Павчук, Ст. Романюк, Н. Бачинський, Йос. Литвин, Н. Кіт, Он. Шабатура, Ан. Сокіл, Ан. Кікта, П. Федорців, Ів. Процай; по 50 ц.: І. Олійник, П. Вонс, Р. Дмитрук, П. Чучман, Мар. Кіт, К. Кузів; по 40 ц.: П. Шабатура.

Дрібними датками зібрано $3.65.

Разом $48.55.

Розходу було $2.00.

Вислано до Укр. Обеднання в Филаделфії $46.55.

Н. Кіт,

член від. 385 У. Н. Союза.

Прижмуреним оком.

ПРИЯТЕЛЬСЬКА ПОРАДА.

Є деякі держави на світі, яких божевільно люблю.

Люблю тай годі!

Ось Румунія на приклад. Конституційна, надійна, поліційна і як там ще хочете, — держава з шиком і виглядом на море та на будучність.

Щож, коли грошей не має! Було їх трохи, але війско та кримінали зїли.

Але за це, — яке то війско! А які кримінали! Просто, добровільно за решітку сідай і конституцію по параґрафам розбирай...

А університети які, а професори! В кождого з них голова завбільшки путні зі сливковою мармеладою, — мудрий такий!

Буває, приїздить студент зі загранниці, патент нострифікувати.

— Ви де кінчили? — питає професор.

— У Відні, фільозофію студіював, таку а таку світову славу слухав — рапортує студент, а ноженята йому так і самі зі зворушення факстрата тнуть.

— Знаю цю вашу світову славу, — цідить професор — змалку вже дураком круглим ходив. А... ви, хто такий будете по національности?...

— Русин — шепоче студент, — але... але мама Румункою була.

— Чудово. Ну, то скажіть мені по ґеоґрафії, — які частини світа до тепер відкрито?...

Студент дубіє, але все таки відповідає:

— Европа, Азія, Африка, Америка, Австралія.

— Це так вас той віденський професор учив?... А де шеста частина?

— Шеста?... Вибачте, пане професор, але не чув...

— Не чули! — охає професор — а Румунія де?...

Іспит скінчений, студент провалився.

Оттака то моя улюблена держава. Зразкова сама по собі, але щож — коли грошей не має. А багацтво в неї є, промисл цвите як айстри на цвинтарі. А експорт який. Мамочко! Самих злодіїв з вищим фаховим образованням на всю Европу сотнями доставляє.

Отож ті злодії навели мене на ґеніяльну думку:

— Чи не можнаби так державний скарб і оцих злодіїв до купи звести, щоб рука в руку працювали?... Коротко: Злодіїв державними урядовцями поробити.

Уявіть собі. Державний скарб податки та всякі данини збирає, злодії крадуть, а — все честь честю до одної каси. Чим більший злодій, тим більший урядовець. Навіть до Америки можнаби що кращих. злодіїв післати, міліонерів оцих клятих трохи прочистити. Держава розбогатіла би, слава нарослаб, рекорди світові можнаб ставити!

А далі?... Далі можнаби всі кримінали позносити, а „політичних" просто „під стенку" як в С.Р.С.Р.

І булоб прекрасно. Гроші булиб і урядничий стан блеску набравби.

— — — — — — — — —

Нині, негайно посилаю оцей проєкт румунському премієр-міністрови. Як прийме, держава вратована.

Прийдеться тільки до державного гербу... витриха домалювати.

Аристид Шишка.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

Р. Л. СТІВЕНСОН.

ОСТРОВ СКАРБІВ.

ЧАСТЬ ШЕСТА.

(40)

(Продовження)

Силвер, лаючись, скакав за ними на своїй кули, кляв як скажений, коли мухи сідали йому на його спочене чоло, сіпав з лютости за аркан, яким я до нього був привязаний, а від часу до часу подивився на мене такими очима, що не віщували мені нічого доброго. Але все-таки старався укривати своїх гадок і я відчитував їх як з друкованої книжки. Так близький скарбів, забув він на всьо, як на свою обіцянку, так на осторогу доктора, мав очевидно добути скарби, відкрити „Гіспаніолю", та в ослоні ночи дістатися до неї, убити на острові кождого чесного чоловіка а відтак, як те він первісно задумував, забравши скарби і допустившись тяжкого злочину, відплисти знову.

Побоюючись того, лиш з трудом міг поспішати за тими, що так борзо гнали за скарбами. Я часом спотикнувся, а тоді Силвер сіпав немилосердно за шнур і споглядав на мене так, як би мені хотів смерть зробити. Дик, що прилишився був позаду, з горячки то молився, то кляв. Та й то ще причинилося до мойого страшного пригноблення, а на довершення всього нагадувалася мені ще й та сумна подія, яка відбулася тут на сій височині, коли той безбожний буканір, з синім лицем, убив власною рукою шістьох своїх спільників. В сьому так тихому гаї, думав я собі, мусіло тоді страшно лунати від крику розпуки і мені здавалося, як би я те ще чув.

Ми станули тепер на краю гущавини.

— Гурра, товариші, всі враз! — крикнув Мері з радости, і ті, що були на переді, пустились бічи.

Та й не добігли ще й десять кроків, як ми побачили, що вони нараз стали. Крикнули якось придушеним голосом. Силвер ще подвоїв свій поспіх та стукав своєю кулею як біснуватий, а за хвильку і він станув побіч других.

Перед нами показався отвір великої ями, котра не аж тепер була викопана, бо боки її були вже позападалися та позаростали буряном. В тій ямі лежав держак від зломаної лопати та порозкидані дошки із всіляких скринь. На одній з тих дощок прочитав я випалену розпаленим зелізом назву Флинтового корабля „Фока".

Все було ясне, як сонце. Той сховок вишукав хтось перед нами та забрав з нього все до чиста, сімсот тисяч фунтів щезли.

Глава трийцять трета.

Упадок ватажка.

Ще ніхто на світі ніколи так не завівся. Кождий з тих шістьох розбишак станув як би ражений паралїжом. Але Силвер в тій же хвилі відзискав знову притомність духа та змінив свій плян, заким ще другі змогли опамататися та промовити.

— Джиме — шепнув він до мене — на, возьми отсе та лагодься до бою.

І він подав мені подвійний пістоль.

Рівночасно став він порушатися на північ і по кількох вже хвилях була яма межи нами обома а тамтими другими, котрих було пять. Відтак подивився на мене та кивнув, як би хотів сказати: „отто ми залізли в красну біду", що по правді і так було. Він став тепер знову такий солодкий як цукор, так що мене обурила його нечувана фальшивість і я таки не міг здержатися, щоби не шепнути до нього: То ви вже знову змінили свою партію?

Та не мав часу відповісти. Кленучи і викрикуючи, поскакали буканіри один за другим до ями, повідкидали дошки та стали порпати пальцями в землі. Морґан знайшов якусь золоту монету. Він став страшенно клясти і підніс її до гори. То були дві ґінеї разом і монета може чверть мінути переходила з рук до рук.

— Дві ґінеї! — заревів Морґан і шпурнув її Силверові в лице. — На, маєш твої сімсот тисяч фунтів! Ти той, що розуміється на тому, що для нього корисне, правда? Ти той, що ще ніколи нічого не запропастив, ти кулявий злодюго!

— Лиш жваво копайте, хлопці — сказав на те Силвер з холоднокровною безстидністю — мені би й не дивно було, як би знайшли ще трохи котячого золота.

— Котячого золота! — повторив Мері аж затягаючи голосом від крику. — Чули ви те, товариші! Я вам кажу, що онтой знав те через цілий час. Подивіться йому на лице, там те написано.

— Ах, Мері, — відізвався Силвер — чи ти знову лагодишся на посаду капітана? З тебе обачний чоловік, за те мушу тебе похвалити.

Але сим разом стояв вже кождий з них по стороні Меріого. Повилазили з ями та сердито споглядали на нас. На наше щастє повилазили вони з противного боку ями.

Так стояли ми тут, двох по одній, пятьох по другій стороні, а межи нами яма, і ніхто не був так зухвало відважний, щоби перший зачепив. Силвер ані рушився із свойого місця; спершись на кулю, лиш споглядав остро, а був так холоднокровний, як рідко коли. Він був хоробрим чоловіком, про те не було сумніву.

Накінець прийшло Мерієві на гадку малою промовою піднести загальний настрій.

— Корабельні товариші — відізвався він — лиш двох стоїть проти нас, один з них, то старий каліка, що всіх нас завів сюди та винуватий всьому нашому нещастю, а другий, онтой хлопець, котрому я постановив собі вирвати серце. Ну, товариші — —

Він підніс руку та й став голоснійше говорити, очевидно в тому намірі, щоби других спонукати до нападу. Але як раз в тій хвилі — пуф! пуф! пуф! — заблисли з гущавини три вистріли з мушкетів. Мері повалився стрімголов в яму, той з обвязаною головою закрутився як фуркало довкола, а відтак як довгий упав на землю та й зараз там погиб, по чому прочі три обернулися та почали з цілої сили втікати.

Рівночасно і довгий Джек стрілив з обох люф свойого пістоля до Мерія, що лежав вже в послідних судорогах. Коли умираючий ще раз отворив очи і подивився на нього, він сказав до нього отсі слова: Джордже, мій молодче, мені здається, що я тепер почислився з тобою.

В тій же хвилі вибігли до нас з хащів доктор, Ґрей і Бен Ґон, держачи в руках мушкети, з котрих ще курилося.

— За ними! — крикнув доктор. — Ще раз так борзо, молодці. Мусимо відтяти їх від лодей.

І тепер розпочалася нагінка, підчас котрої ми нераз падали в густих хащах.

Силвер, розуміється, робив що міг, щоби додержати з нами кроку. Була то неаби яка робота, яку він виконав скачучи на кули, що аж йому мало мязи не попукали в грудях і не легко хто з людей міг би те саме зробити. Такої гадки був і доктор. Мимо того прилишився був поза нами на яких трийцять кроків і мало вже не душився, коли ми вийшли на вершок узгіря.

— Докторе — відізвався він тут — подивіться туди! Вже не потрібуєте так спішитися!

Та й правду казав, нам не треба було вже так гнати. З нашого досить отвертого місця на височині могли ми видіти, як ті три все ще бігли в тому самому напрямі а то простісенько до безанмаштового горба. Ми були вже межи ними а лодками і длятого полягали на траву, щоби відітхнути підчас коли довгий Джек, обтираючи собі лице, приштильгукав поволі до нас.

— Дякую вам красненько докторе — сказав він — ви прийшли як раз в пору, щоби мені і Гакинсови уратувати життє. Отже то ти, Бен Ґоне, на правду! — додав він. — Ото раз з тебе птиця, те мушу тобі признати.

— Таже — я — то я, Бен Ґон — сказав на те запитаний та заклопотаний крутився як вюн. — А як ви маетеся, пане Силвер? — додав він по хвилі. — Дякую вам, досить добре — кажете.

— Бене, Бене — замуркотів Силвер — хто би те був погадав, що ти нам таке наробиш!

Доктор післав Ґрея назад, щоби він приніс рискаль, котрий ворохобники втікаючи кинули від себе і розповів нам відтак, підчас коли ми сходили поволі з горба до лодей, все як було. Була то історія, котрої Силвер слухав з найбільшою цікавістю, а котрої героем був трохи придурковатий Бен Ґон.

Бен Ґон ходячи по самітному острові знайшов був кістяк — то він був тим, що мерцеви позабирав всьо з його кишень, що знайшов скарби і викопав їх (то був теж держак від його лопати, що ми його знайшли в ямі) та що позносив їх по довгих трудах з під тої високої пінії до якоїсь печери в скалі на північно східньому кінці острова, де гроші спочивали безпечно від двох місяців до приїзду „Гіспаніолі".

Коли доктор по полудні того дня, коли був напад, довідався від нього тайни і на ругий день побачив, що в пристані нема корабля, пішов до Силвера і дав йому карту, котра тепер була зовсім без вартості для нього, та й поживу, бо в Бен Ґоновій печері було подостатком соленої козини — дав всьо, щоби лиш вийти безпечно із хати з кругляків та дістатися до горба з двома шпилями, де вони безпечні від пропасниці, могли стерегти своїх гроший.

— Що до тебе, Джиме — казав він — то мені аж серце краялося, коли я спогадав собі на тебе, але я мусів робити все, що міг, для тих, котрі сповнили свій обовязок, а коли тебе не було між ними, то чия була в тому вина?

А що він гадав, що мабуть буканіри зімстилися на мені зі злости за те, що він їм зробив такий страшенний завід, то сього дня біг цілу дорогу аж до печері, лишив там скваєра на сторожі коло капітана, взяв Ґрея і Бен Ґона з собою і пустився впоперек острова, щоби підіждати на нас коло тої пінії. Але незадовго побачив, що ми значно випиредили його, і длятого післав жвавійшого Бен Ґона наперед, щоби той ворохобників здержав. Його післанцеві прийшло на гадку скористати з забобонности своїх давнійших корабельних товаришів і він виконав свій плян так зручно, що доктор і Ґрей вже були підсіли розбишак, що йшли викопувати скарби, заким вони ще туди прийшли.

(Далі буде.)

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

Міннеаполіс, Мінн.

ЯК МИ ПОСЛІВ ВИБИРАЛИ.

Памятаю як би нині,
Як я ще ходив в свитині,
Малолітним мене звали
Часом ґазди ся сміяли,
Що я ходжу берегами,
Позираю за жабками,
А я тоє гей не чую,
Біжу, скачу ще й жартую,
Жабку прутиком торкаю,
Та до жабки промовляю:
Чи ти знаеш, жабко водна,
Скільки в воді крови, горя,
Скільки піску та каміня,
Скільки слезів та терпіння.
Чом не знати, милий хлопче,
Чейже мені все відочне.
От сиджу я в вечір тутка,
Аж надходить хрунів купка,
Оден каже; взавтра збори,
Будуть добрі нам гонори,
Лиш хлопів коб не пустити,
І голоси підробити.
Другий каже; добра рада,
Буде підступ, для них зрада.
Грабя послом мусить бути,
Щоб за нас ся упімнути.
Третий каже: а що далі,
Як вкраїнські радикали,
Будуть боки обкладати.
Иниший на те відізвався,
Жандармами обкладався.
Те все жабка ми сказала,
А від себе ще й додала:
Біжи в раду та дай знати,
Щоби хрунів обминати.
Тай сказав я де котрому,
Поважному та чесному,
Щоби хрунів пильнували,
На панів не голосували.
Господарі як почули,
Всі до купи ся згорнули,
Українця послом мати,
Таку думку всім тримати.
А як прийшло до виборів,
Не було вже в нас роздорів;
Петрицькому голос дали,
Свого послом обібрали.

Д. Реміник.

Вунсакет, Р. Ай.

МІТИНҐИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

ВУНСАКЕТ Р. АЙ. Повідомляеться членів Тов. „Запоорзкська Січ", від. 206, що місячні зборя, котрі мались дня 2-го мая 1926, з причини Великодних свят відбудуться в неділю, дня 25-го квітня, в українській церковній гали, точно о годині 1.30 пополудни. Проситься всіх членів прибути на означений час, бо е важні справи до полагодження. — Яким Шравара, пр.; Йосиф Кава, кас.; Мих. Рибак, секр.

ТРЕНТОН, Н. ДЖ. Тов. Вільні Козаки, від. 116, повідомляе, що місячний мітінґ відбудеться 25-го квітня, під ч. 839 South Broad, о годині 2-ій пополудни. Браття і Сестри, Ви своею пиструйностю докажете, що дійсно ми є тими, котрими себе називаемо. Кождий член і членкиння мають старатися всіми силами, щоби наш відділ дійшов до цего, до чого ми прямуемо. — Олекса Михальчишин, предс.; Петро Беркита, кас.; Павло Стадник, секретар.

ПІТСБУР, ПА. Бр. св. Ів. Хрестителя, від. 96, повідомляе своїх членів місцевих і позамісцевих, що місячний мітінґ котрий мае відбутися 2-го мая на саме Воскресение Христове, відбудеся о один тиждень скорше то є 25. квітня. Взиваесь всіх членів прийти, бо буде справозданне касове за три місяці. Довгуючих членів проситься вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. Також проситься членів старатися привести нових кандидатів в члени. — Василь спожурський, секр.

КОРТІС БЕЙ, МД. Бр. св. Петра і Павла, від. 81, повідомляе своїх членів, що мітінґ відбудеться в неділю, 25. квітня, в гали церковній, о годині 2-ій пополудни. Проситься всіх членів прибути на сей мітінґ, бо є важна справа до полагодження. Неявившийся член підпадае карі. — В. Чачка, предс.; Т. Валеґа, секр.

ШИКАҐО, ІЛЛ. Бр. св. О. Николая, від. 106, повідомляе, що звичайний мітінґ відбудеся о 1.30 попол. в неділю, дня 25. квітня, в гали парохіяльній, при Оклей і Райс ул. На порядку нарад є важні справи до полагодження, то проситься всіх членів явитись на мітінґ. Також кождий член най старається привести свого знакомого і вписати в члени У. Н. Союза і товариства. — Маґас Стахів, предс.; В. Гриньків, секр.

МІННЕАПОЛІС, МІНН. Тов. Запорожська Січ, від. 385, повідомляе, що звичайний місячний мітінґ відбудеться в середу вечером, о год. 7.30, дня 21-го квітня 1926. Тому що мітінґ припадае пізно в місяци проситься членів щоби місячні вкладки заплатили до мітінґу, щоб зараз на другий день можвислати. Котрий член не заплатить до означеного часу буде суспендований — Олекса Козак, предс.; Йосиф Ґреськів, секр.

ПАСЕЙК, Н. ДЖ. Бр. Івана Хрестителя, від. 97, подае до відома, що місячні збори відбудуться 25-го квітня, о 2-ій годині пополудни, в ґалі церковній, під ч. 48 Гоп Еве. Кождий член мае явитись на збори особисто без ріжниці чи він хоче або не хоче іти до того місця на збори, а неявившийся член на означений час був мусів заплатити кару 1 дол. як було ухвалено на річних зборах. — М. Припхан, пр.; М. Табачук, секр.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

Л. Р.

ЩАСТЯ.

1.

Саме як виходив із офісу, забіг йому дорогу обдертий, замурзаний ґазетний хлопець і викликнув: „Надзвичайне видання! Тягнення державної льотерії!"

— Щастя само пхаеться мені в руки — сказав Іван Мельників сам до себе й схвилювався дуже. — Хлопче, давай сюди...

Не скінчив речення. Зі зворушення заперло йому віддих, слова не добувалися. Заплатив, узяв ґазету й дрижав наче дівчина, якої руку прийшов просити молодець. Хвилинку вагався: поглянути чи ні... Та скоро заволодів над своею цікавістю, бо — подумав собі — як поділишся щастям із другою людиною, то це ще більше щастя. Його жінка мусить довідатися про це разом із ним. Довгі літа вони обое терпіли горе й нужду. А тепер мав би він бути такий нетерпеливий? Зложив старанно ґазету, сховав її обережно в кишеню. Лице його ясніло від поту й сподівання, як ішов додому.

Він був писарем! Девять літ був у службі, мав пятеро дітей, був убогий як святий турецький. Надію на краще становище вже давно поховав у могилу. Рано і вечером благав у Всевишнього вже лише здоровля, щоби ухоронив його перед жебрацьким костурем і перед дальшими дітьми. Мав уже лише одно бажання — видобутися якось із тієї нужди. Тому пристрасно й вперто грав на державній льотерії. Навіть не курив уже, щоби міг платити за льоси, мріяв про головну виграну. І давнійше думав над сим, що колись нараз забагатіє, але нині то вже таки дуже розгорілося в ньому се бажання. Гнав улицею, мучило його схвилювання й велика радість, йому здавалося, що ґазета горить у його кишені. Доторкався разураз плаща, йому здавалося, що там у лівій кишені вся його надія, все його життя. Пригадав собі нараз ріжні познаки, що означали щастя. Абож то не надіслав йому добрий Бог цього хлопчиська? Він був певен себе й ця певність лестила йому й покріпляла його.

Жінку застав у злому настрої. Та це також здалось йому добрим знаком. Вона називалася Марійка. Повна, з короткими ногами, наче якраз для цього сотворена, щоби бути плідною матірю.

Варила обід. На висках її виступили перлини товстого поту. Дала ляпаса найстаршому хлопцеві. Він із плачем скулився в куті, а инші три галасували зловрадно. Наймолодше лакомо ссало неньчину грудь.

Обід не був іще готовий. Тому, що чоловік звичайно сварився, коли так було, то Марійка старалася випередити його й стала проклинати свою долю...

— Остав це базікання про цей обід! — озвався Іван схвильовано. — Коли Бог схоче, то ти вже більше не потребуватимеш смажитися в кухні...

Ціле його лице сміялося. Вельми схвильована гляділа на нього жінка кілька хвиль.

— Слава Богу!... Богу дякувати...

І вже питалася зміненим голосом:

— А скільки?... Багато? ... Та чому я питаюся? Добре, що ласкавий Бог зглянувся над нами. Слава тобі, царице небесная! — шептала Марійка й хрестилася дуже побожно.

— Тихо! Не будь така нетерплива... Дай сюди льос, поглянемо! — сказав чоловік, який перший знову прийшов до себе. Ця велика самопевність жінки зворушила його.

Числа знав він дуже добре. Бачив їх навіть у сні. Діти й усі сусіди знали ті числа. Три цілі роки леліяв він у тихій надії все тесаме число, що небо змилосердиться... А тепер, коли вже був такий певний, бажав більше торжественности. Хотів закоштувати радости по сам беріг.

Марійка скоро вернулася з льосом і докоряла йому:

— Бачиш, я все говорила тобі, щоби ти купив цілий льос. Ні, ти не хотів. Ти зробив зі себе жебрака. А тепер на: ділися виграною Бог зна з ким... замісць, щоби всі гроші пішли до твоеї кишені...

В самій річи він погоджувався з нею: „жінка каже правду, думав він, я зробив дурницю... Та що було, то пропало..."

Відсунули тарілки на бік, чоловік розпрістер ґазету на столі. Та в цюж хвилю закололо щось його в серці, наче стріла. Очі впялив у те місце, де повинно би стояти його число. Та числа там не було... Серце його вдаряло страшно. Щось заломилося в його душі. Але він усетаки старався розрадити себе, щоби відразу не впасти в пропасть.

— Дивися з кінця, ми маемо велике число, — запримітила жінка й зітхнула тяжко.

— Не пхай свого носа! — заворкотів він зміненим голосом.

Чимраз то глибше втискалися колючки в його серце. Але надія, слабка як волосок, казала йому дальше шукати. Хто зна, може числа переставлені... Може станеться чудо...

Лице й руки вкрилися йому потом. І чим близше був кінця стовпця, тим більше відчував гіркість в устах і на серці. А нараз заволоділа ним безсила лють:

— Як довго ще маю ждати на обід? — скрикнув він. — Чого стоїш передімною, наче страхопуд? Чи не бачиш, що я голоден і змучений? Чи я пес?... Таке то мое життя...

Тепер жінка зрозуміла, лице їй пожовкло, вона також впала в лють і кричала:

— Тебе в офісі розсердили, а ти приходиш до дому зганяти лють на своїй жінці? Ах, скільки то мусіла я витерпіти через тебе, щоби тебе хороба напала!...

— Го, го! щойно тепер зрозуміласа ти? — Прискочив чоловік із затисненими пястуками й вибалушеними очима. — Ти ніколи не давала мені спокою з тими льосами, все казала мені ходити в латаних штанах, наче якому босякові...

— Дав би Бог, щоби я ще нині побачив тебе в труні, — ти все так насміхався з мене... Лише ці діти знають, як я все відраджувала тобі, щоби ти не викидав грошей в болото. Бо з тої глупоти ще ніхто не забагатів... А тепер іще чіпляешся мене, а хай тебе Матінка Божа відречеться на судному дні!...

Суперечка тревала ще кілька хвиль, потім чоловік ударив жінку кілька разів у лице. Жінка з дитиною на рамени задеревіла. Инші діти розревілися, а жінка кляла дальше.

— Мовчи! — простогнав чоловік. — Мовчи, а ні то всіх вас поубиваю!

Жінка плакала, діти плакали.

2.

Іван Мельників присягнув, що ніколи вже не купить льоса тай ще тогосамого дня подарував свій льос голяреви. Зате голяр йому даром обстриг волосся й обголив його.

3.

Минув ледви один місяць. Іван Мельників знову в полудне виходив із офісу. І знову забіг йому дорогу хлопець із надзвичайним виданням про тягнення державної льотерії. Мельників хотів дальше йти не звертаючи уваги, але хлопець знову простягнув йому ґазету:

— Візьміть, пане, ваше число напевно виграло!

— Яке число, ти чорте? Як взагалі міг я виграти, коли я не грав на льотерії?...

— Бігме, пане, ваше число виграло.

Мельників усміхнувся й узяв ґазету, але не задля льотерії, лише на те, щоби перечитати її вечером при каві. Відчував, що потребуе розірватися трохи. Нині якось надзвичайно мав неприемности... Пригадав собі всі прикрости, яких зазнав у службі. Роботи не було багато і він обчислив на клаптику паперу свої видатки. Вислід був дуже невідрадний. І власне це зіпсувало йому гумор. Не міг зрозуміти, чому саме нині давила його нужда.

Зітхаючи йшов далі вулицею, затоплений у думках. Продавці ґазет викликали надзвичайне видання й скакали наче навіжені. Люде приставали або виходили з домів і купували ґазету.

— Що діяти, коли нема щастя! — подумав він і пригадалися йому колишні сподівання.

Тимчасом дійшов до угла, де мешкав голяр. Тут чути було якісь крики, короткий сміх, галас. Мельників подумав, що то голяр бе свою жінку. Та ось голяр власне вискочив на вулицю, запримітив писаря, повис наче божевільний йому на шиї, цілував його й бурмотів захрипло:

— Вісімдесять тисяч... вісімдесять тисяч...

Перед писаром стала вулиця ходити ходором, а як прийшов до себе, побачив, що сидить у голярні. Десять людей стискали йому руку й оповідали, що на льос, який він подарував голяреви, впало вісімдесять тисяч. Показували йому часопис, стискали йому руку, цілували його й дякували йому.

Він не знав, як вернувся до дому, але виглядав так страшно, що його жінці прийшло на думку, що йому виповіли службу. Витягнув ґазету з кишені, поклав її на столі. Його число було видруковане визиваючим товстим друком.

— Вісімдесять тисяч!... — пробелькотав зломаний.

За хвильку кричала жінка:

— Ти знищив нас, ти неробо, ти довів нас до жебрачого костура... Скільки то разів благала я тебе, скільки то разів падала перед тобою на вколішки, щоби ти не давав нікому льоса, бо колись таки мусить прийти щастя. Тричі снилося мені це, а ти викинув вісімдесять тисячів — хай Бог тебе викине на саме дно пекла. Ах, мої дітоньки, ах діти нещасливої матері, цей грабіжник викинув нас на вулицю...

Жінчині проклони перемінили пригноблення чоловіка у бішеність. Ганьбив жінку, казав, що вона виною всього його нещастя. А жінка плакала і проклинала.

Сварка тривала кілька хвиль, потім чоловік ударив жінку кілька разів у лице й заревів з усеї сили:

— Мовчи, а ні то всіх вас поубиваю.

Жінка плакала, діти плакали.